

Κοινωνία τεχνολογία Σημειώσεις

Μαθημα 5^ο

Περί πατρίδας.

Η λέξη πατρίδα (πατρίς) προέρχεται από τον πατέρα, αυτόν που τρέφει. Είναι συνδεδεμένη με την πατριαρχία, την δόμηση της κοινωνίας με βάση τη δραστηριότητα του πατέρα ο οποίος κρατεί τη γη και φέρνει την τροφή. Η πατριαρχία έπεται της μητριαρχίας σε πολλά κοινωνικά μορφώματα ενώ σε άλλα η ισορροπία των ρόλων δεν επιτρέπει τον σαφή διαχωρισμό μιας άρχουσας μορφής στην οικογένεια και, κατ' επέκταση στην κοινωνία της ομάδας κάθε δομής και μεγέθους. Ο ρόλος του πατέρα, σε μια κοινωνία έλλογων όντων, όπως είναι οι άνθρωποι, διαφέρει από αυτόν της μητέρας και η διαφορά έχει ιστορικές και βιολογικές καταβολές. Ο λόγος είναι αυτός που κάνει τα έλλογα όντα να διαφέρουν από τα άλογα όντα. Ο λόγος έχει οριστεί σε άλλο κεφάλαιο και είναι το βασικό διαχρονικό τέχνημα με τη δυνατότητα της διεθνικής λειτουργίας. Ο λόγος καθορίζει και χαρακτηρίζει τον έλλογο άνθρωπο άρα και την βασική του σχέση που δεν είναι άλλη από τον έρωτα. Το δέσιμο που ελευθερώνει τον άνθρωπο είναι η σχέση του έρωτα κι έρωτας δεν υπάρχει για μοναχικούς ανθρώπους, χρειάζονται περισσότεροι του ενός και τουλάχιστο δύο. Σαν είναι κανείς μοναχός, το μόνο που μπορεί να ερωτευτεί είναι ο κόσμος όλος εκτός από αυτόν. Αν τραπεί ο έρωτας και στον μοναχό, τότε ο μοναχός εντρέπεται κι είναι η ντροπή θανατερή. **Ο έρωτας του ανθρώπου είναι τρισυπόστατος. Είναι ο έρωτας της ζωής, της κοινωνίας και του κόσμου.**

Ο έρωτας της ζωής είναι κοινός με όλα τα ζωντανά όντα. Είναι το πάθος της συνουσίας, το πάθος και η λατρεία της συνεύρεσης και της συμβίωσης, είναι η ανείπωτη χαρά της ύπαρξης στο χρόνο αγνοώντας την εξουσία του. Ο έρωτας καταλύει το χρόνο, κανείς ερωτευμένος δεν κοιτάζει το ρολόι και η πρώτη μέτρηση του χρόνου ήταν η αρχή της κατάλυσης του έρωτα. Το προπατορικό αμάρτημα που μνημονεύεται ακόμη στην καθημερινότητα μας ήταν το φάγωμα της γνώσης της ύλης από εκείνο το άπνοο ξύλο της γνώσης. Η άβια ύλη καθορίζεται από τον κτύπο των ρολογιών που επαναλαμβάνεται συνέχεια με καταλυτική ακρίβεια χωρίς εξάρσεις και υφέσεις. Έτσι κυματώνονται σε 'στιβάδες' τα ηλεκτρόνια των ατόμων και έτσι ταλαντώνονται τα πυρηνικά σωματίδια κρατώντας την συνοχή τους, δομημένα με άλλες μικρότερες δομικές μονάδες που κι αυτές κρατούν την ίδια ταλάντωση από καταβολής κόσμου. Η μουσική, είναι μια συναρμογή ηχητικών

Περί πατρίδας.

κυμάτων που αρχίζουν και τελειώνουν μέσα στο χρόνο χωρίς τη βασική του ιδιότητα, την ρυθμικά επαναλαμβανόμενη, σταθερή του πορεία. Ποιο να 'ναι άραγε το χρονοτρο, αυτός ο φορέας του χρόνου; Ακόμη κι ο μετρονόμος μεταβάλλει τη συχνότητά του κατά τα γούστα του μουσικού. Είναι λοιπόν ο έρωτας της ζωής ότι πιο μυστικό μπορεί να ζηήσει ο άνθρωπος και ταυτόχρονα πανανθρώπινο. Μια μουσική που δεν απαιτείται να σαι μουσικό για να την παίξεις και να την ακούσεις. Μια μουσική που συντίθεται στη σιωπή ενός ονείρου χωρίς όργανα, χωρίς φως, χωρίς αισθήσεις για να φέξει και να ηχήσει και να πλημυρίσει όλες τις αισθήσεις με πρωτόγνωρα αισθήματα. Αυτή η γέννα από το μηδέν που ξεκινά με μια ματιά, με μια κουβέντα ή μ ένα χάδι, είναι ο έρωτας της ζωής, Είναι τότε που βλέπεις στα μάτια που αγαπάς τον κόσμο όλο για να ρθει η ζωή να πει το ναι και να συμφωνήσουν ζωντανοί και πεθαμένοι κι αγέννητοι.

Ο έρωτας της κοινωνίας είναι κι αυτός κοινός με τα ζωντανά. Η παρέα, η συνεύρεση πολλών μαζί της ράτσας σου έχει τη μορφή της σιγουριάς, της ισχύος που μεταλλάσσεται σε αγάπη και φιλία. Οι μέλισσες, οι σφήκες, τα μυρμηγκια, έντομα, ζωντανά ατελέστερα των θηλαστικών, έχουν κοινές φωλιές που τις χτίζουν για να περάσουν όλη τους ζωή μέσα σ' αυτές. Τα πουλιά, ατελέστερα των θηλαστικών χτίζουν κι αυτά φωλιές και κοινωνούν πετώντας όλα μαζί από τόπο σε τόπο. Ζουν πιο ανεξάρτητα από τα έντομα και περισσότερο κοινωνικά από τα θηλαστικά που, ούτε φωλιές κάνουν ούτε, κατ' ανάγκη έχουν ομαδική συμπεριφορά όση τα πουλιά. Οι ομάδες των θηλαστικών είναι πιο ολιγομελείς και με χαλαρότερους δεσμούς απ' ότι αυτές των πτηνών και των ψαριών. Εξαιρέσεις υπάρχουν πολλές και πολλά είδη ψαριών και πτηνών μονάζουν κι έχουν φωλιές και ζωή μοναχική, ακόμη κι ερμαφρόδιτα είδη, σαν το ροφό, έχουν και τα δυο φύλα σε ένα με διάφορες διαδικασίες γονιμοποίησης. **Ποιος είναι ο ρόλος του λόγου στην κοινωνία των ανθρώπων;** Αν δεχτούμε πως ο λόγος χαρακτηρίζει τους ανθρώπους, τότε η κοινωνία τους είναι έλλογη και θα καθορίζεται από τον λόγο, άλλωστε και στα έντομα, η επικοινωνία είναι αυτή που στηρίζει και χαρακτηρίζει τη δομή της κοινωνίας τους. Ποια είναι η διαφορά του λόγου των ανθρώπων από αυτόν των μυρμηγκιών; Μοιάζει η διαφορά αυτή με τη διαφορά του ρολογιού με ένα μουσικό όργανο. Επί εκατοντάδες ή χιλιάδες αιώνες, τα ζώα επαναλαμβάνουν την ίδια κοινωνία. Ο άνθρωπος, αλλάζει τη μορφή του σώματος του με την συμπεριφορά του και προσθέτει στην μορφή του τεχνήματα, μηχανές όπως τα ρούχα, η μαγειρεμένη τροφή, τα ενισχυτικά μηχανήματα των αισθήσεών του, τα τηλέφωνα και οι τηλεοράσεις και τα μέσα μεταφοράς. Η συμπεριφορά του ανθρώπου χαρακτηρίζεται από το λόγο και διαμορφώνεται από το λόγο αυτή την αιτία αλλά και το αποτέλεσμα της ζωής του. Λόγος προσωπικός δεν υπάρχει, ο λόγος διαμορφώνεται από κοινού με τους άλλους ανθρώπους. Ο λόγος είναι κοινός και τα τεχνήματα με τα οποία τον βιώνουμε και τον χρησιμοποιούμε είναι τεχνήματα που

Περί πατρίδας.

μας ενώνουν, είναι οι λέξεις, τα μέσα που τις εκφράζουμε στο χώρο (γραπτά) και στο χρόνο (γραπτά και προφορικά) αλλά κυρίως στο νου μας που τις επεξεργαζόμαστε με τη σκέψη μας που τη κινεί η επιθυμία μας για ζωή, **αυτός ο έρωτας της ζωής που δεν αφήνει τίποτε ήσυχο μακριά από την ανία των ρολογιών, μακριά από το χρόνο.** Μόνη διέξοδος του χρόνου για να μπει στη ζωή μας είναι η ροή του. Όταν ρευστοποιηθεί ο χρόνος, όταν αρχίσει να ρέει κουβαλώντας τις μνήμες κι ό,τι ένα ρευστό μέσο μπορεί να διαλύσει μέσα του και να το ιονίσει για να γίνει αγώγιμο. Αυτός ο χρόνος ο δομημένος με τη ρέουσα μνήμη κάνει το λόγο να ρέει έντεχνα. Είναι λοιπόν η ροή του χρόνου αυτή που γονιμοποιείται από αυτόν αλλά και αυτή που γεννά την αιτία του θανάτου του. Η ροή γεννά το θάνατο του χρόνου και χωρίς αυτό θάνατο του, ο χρόνος είναι άγονος. Στη ροή του χρόνου λοιπόν ο άνθρωπος κοινωνεί το λόγο της ύπαρξής του. Η μνήμη, στη ροή του χρόνου, γεννά τη ζωή με την ροή του λόγου. Οι ροές του χρόνου και του λόγου δομούν τον έρωτα της κοινωνίας, μιας μουσικής κοινής των ανθρώπων. Έτσι οι άνθρωποι συνευρίσκονται και συζούν ως έλλογα όντα ρέοντα ρήματα ζωής. Αυτή η ροή των ρημάτων του λόγου γεννά τον έρωτα της κοινωνίας και γεννάται απ' αυτόν. Και τα ρήματα της κοινωνίας είναι μηχανές, είναι χτίρια είναι δρόμοι και χωράφια γόνιμα και κήποι δροσεροί και ρούχα όμορφα κι ό,τι άλλο σβήνει τη δίψα χορταίνει την πείνα και φέρνει τους ανθρώπους σαν σβήνουν τις ανάγκες τους στην πληρότητα του λόγου τους. Αυτή είναι η κοινωνία των ανθρώπων, το σβήσιμο της ανάγκης που υποδουλώνει, κι αυτό το σβήσιμο της ανάγκης μονάχα με την κοινωνία του πλούτου γίνεται, μονάχα με την κοινωνία των ανθρώπων κι αυτής της κοινωνίας ο έρωτας είναι ένα με την κοινωνία της ζωής.

Ο έρωτας της κοινωνίας του κόσμου φαντάζει υπόθεση των ερωτευμένων τη ζωή και των αιθεροβαμόνων, των φαντασμένων και των εκτός πραγματικότητας κοινωνούντων. Είναι του έρωτα χαρακτηριστικό αυτό, να φέρνει το καινούριο, αυτό που δεν υπάρχει. Μήπως όλοι μα κάποτε δεν υπήρχαμε; Είναι λοιπόν απόλυτα φυσικό να κοιτάζουμε τ' άστρα τις νύχτες χωρίς φεγγάρι και το φεγγάρι τις νύχτες που γεμίζει.

Έτσι είναι ο έρωτας, θέλει όνειρο και φαντασία, θέλει να φέρνει τα ανύπαρκτα στον κόσμο των υπαρκτών κι αυτό γίνεται από τα πιο απλά καθημερινά μέχρι το σύμπαν ολόκληρο. Να γιατί ο έρωτας του κόσμου δεν είναι προνόμιο κανενός, είναι μια κοινή σε όλους δύναμη, διαθέσιμη κάθε στιγμή. Φτάνει να σηκώσεις τα μάτια σου και να δεις όσα φαίνονται να μην σ' αγγίζουν και να μην είναι μέρος της ζωής σου. Όλα αυτά, τα άσχετα, είναι αυτά που συνθέτουν τον κόσμο σου, αυτόν τον κόσμο που σε κοσμεί και σου δίδει όσα ορίζουν ότι δεν είσαι εσύ. Μήπως όμως ό,τι δεν είσαι εσύ είναι ακριβώς αυτό που μαζί με σένα ορίζει όλο τον κόσμο; Είσαι ό,τι λείπε από τον κόσμο για να γίνει ένα κι ο υπόλοιπος από σένα κόσμος είναι ό,τι σο

Περί πατρίδας.

λείπει γα να νοιώσεις την μεγαλοσύνη του κόσμου. Έτσι, τα' άστρα και οι ωκεανοί και τα ψηλά βουνά και τα ποτάμια γίνονται σημαντικά κι ας μην είναι δικά σου με συμβόλαια ιδιοκτησίας. Είναι δικά σου απόλυτα και όχι συμβατικά, είναι δικά σου επειδή μπορείς να τα νοιώσεις και να τα περπατήσεις με τα πόδια και με τις αισθήσεις και, κυρίως με το νου σου. Σ' αυτά τα ταξίδια στον κόσμο γεννούνται άνθρωποι και κοινωνούν ψυχές με το λόγο και τις αισθήσεις. Είναι αυτά τα ταξίδια που τα πάθη των ανθρώπων ξεσηκώνουν αλήθειες. Είναι εκείνα τα ταξίδια που μαζεύουν το φως σε λίγες λέξεις. Γι αυτό κι εγώ σιωπώ εδώ. Ίσως να είπα πολλά που δεν έπρεπε. Ο έρωτας όμως ξέρει να ξεπλένει τα περίσσια και να φέρνει την αήθεια του λόγου στην άκρη των εργαλείων που απαιτούνται για τον κοινό λόγο του πλούτου που κοινωνούν οι άνθρωποι.

Τρεις μορφές του έρωτα του ένα! Και της ζωής και της κοινωνίας και του κόσμου, ο έρωτας είναι ο ίδιος κι ας ανήκει στη ζωή και στην κοινωνία και στον κόσμο. Επειδή, απλά, ζωή εκτός του κόσμου και χωρίς κοινωνία δεν γίνεται. Γιατί λοιπόν, αυτό τον έρωτα τον ένα τον σπάσαμε στα τρία και τον χαρίσαμε χώρια στη ζωή, χώρια στην κοινωνία και χώρια στον κόσμο; Για να τον ξανακολήσομε και να τον κάμομε ένα; Έτσι, για πλάκα και χάριν γούστου; Όχι, δεν τον χωρίσαμε για πλάκα, το θέλομε το ξήλωμα της αγάπης μας για να τη δούμε να ξανασιμίγει. Η ανάλυση είναι πράξη που φέρνει στην συνείδηση πιο κοντά στα πράγματα της ζωής μας, αυτά τα πράγματα που συνθέτουν την πραγματικότητά μας. Αυτά τα πράγματα που συνθέτουν την πατρίδα μας. Επειδή γη πραγματικότητά μας είναι η πατρίδα μας. Σαν φύγομε από αυτήν την πατρίδα και πάμε μακριά τότε μόνο μπορούμε να τη δούμε, σαν τον καλλιτέχνη που δουλεύει το έργο του και πάει μακριά του για να το δει και να το κρίνει. Έτσι κι η πατρίδα, έργο ανθρώπων, γονιών, παππούδων και παιδιών κι αγέννητων, με μας στη μέση φευγάτων κι αγέννητων στέκει και γίνεται γη, γενιά και πόλη. Η πόλη της πατρίδας μας είναι ο πολιτισμός μας, δεν είναι μονάχα τα ίχνη του πολιτισμού πάνω στα κτίρια και τους δρόμους και τις πλατείες. Είναι οι νόμοι και οι σχέσεις μας, είναι τα επαγγέλματα και οι τέχνες μας είναι τα όσα ακουμπούνε το δέρμα και το νου μαζί με αυτούς που τα φτιάξανε. Τι ναι το χάδι χωρίς το νου αυτουνού που χαϊδεύει; Τι ναι η καλημέρα χωρίς ένα χαμόγελο, τι ναι να κρατείς το κινητό σου τηλέφωνο και να μη νοιώθεις τις ψυχές που πόνεσαν για να το φτιάξουν; Τι είναι η είδηση πως πέσανε μπόμπες σ' ένα σχολειό και σκότωσαν παιδιά κι εσύ να μένεις σιωπηλός κι αμέτοχος; Αυτά είναι η πατρίδα μας. Κι αυτά κι εκείνα που δεν λέγονται γιατί είναι πολλά. όλα αυτά όμως είναι κοινά και κοινωνούνται κι αυτή η κοινωνία είναι του λόγου μας δυνατή κι έρωτας ένας που ζει και τον ζούμε. Αυτός ο έρωτας είναι η πατρίδα του λόγου μας γιατί χωρίς λόγο κοινό πατρίδα δεν υπάρχει. Γι αυτό πολλοί είπαν πως πατρίδα είναι η γλώσσα μας και είχανε δίκιο. Ήτανε πατρίδα μας η γλώσσα μας όσο μιλούνταν σ' ένα χώρο που ήτανε αυτάρκης. Ήμερα η αυτάρκεια των ερωτευμένων περιορίζεται ακόμη από τον πλανήτη αυτό.

Περί πατρίδας.

Το μόνο που είναι κοινό στην ποικιλότητα των έλλογων όντων αυτού του πλανήτη είναι ο πάνω από τις γλώσσες λόγος, αυτός που κάνει τα κινητά τηλέφωνα και τα φάρμακα και τα ρούχα να ταξιδεύουν από χώρα σε χώρα τους κόπους και τα όνειρα των ανθρώπων. Αυτά τα ταξίδια των κόπων σε χώρους με ληστές και μάγισσες και θηρία που κλέβουν ψυχές και πλούτο κι εμπορεύματα ταξιδευτών και παιδιών και γιαγιάδων συνθέτουν μια πατρίδα που μοιάζει με τις πατρίδες των παραμυθιών και της ιστορίας των ανθρώπων. Αυτή η πατρίδα μας δεν είναι η γη, δεν είναι τα χώματα δεν είναι η γενιά μας. Πατρίδα μας είναι η σχέση μας, είναι ο πολιτισμός μας, είναι όλα αυτά που φτιάχνουμε και αλλάζουμε μεταξύ μας για να ντυθούμε, να φάμε, να μιλήσουμε, είναι, με μια λέξη, ο λόγος μας. **Αυτή είναι η πατρίδα μας, ο λόγος μας κι αυτήν την πατρίδα θέλουμε ελεύθερη από κλέφτες κι αγύρτες και ψεύτες. Αυτή την πατρίδα την είχε δει κι ο Όμηρος κι όλοι οι πατριώτες όλων των εποχών. Γι αυτή την πατρίδα, μονάχα ερωτευμένοι με την ζωή πολεμούν.**